

PLANTACJE NASIENNE JAKO GENETYCZNA PODSTAWA PODNIESIENIA PRODUKCJI DREWNA

STEFAN BIAŁOBOK

Streszczenie

W referacie swym autor charakteryzuje właściwości dziedziczne drzewostanu naturalnego, drzewostanu nasiennego oraz materiału sadzeniowego otrzymanego z nasion pochodzących z plantacji nasiennej. Dochodzi do wniosku, że dla gospodarki leśnej największe znaczenie będą posiadały plantacje nasienne, które dostarczą leśnictwu nasion o wysokich właściwościach dziedzicznych. Przedstawia następnie dotychczasowy dorobek Zakładu Dendrologii i Arboretum Kórnickie PAN w zakresie badań genetycznych podstawowych gatunków drzew leśnych.

W 1958 r. rozpoczęto wybór najlepszych fentypów różnych gatunków drzew leśnych, głównie w obszarze pierwotnych i mało zniszczonych puszczech jak białowieskiej, piskiej, świętokrzyskiej jak też lasach istebniańskich, kierując się szwedzkimi kryteriami wyboru osobników doborowych, przystępując równocześnie do rozmnażania wegetatywnego przez szczepienie niektórych z nich. Kryteria te okazały się przydatne dla naszych celów tylko częściowo, wobec tego opracowano nowe zasady wyboru drzew doborowych, jak również sporządzono dla tego celu kartę inwentaryzacyjną. Następnie prowadzono poszukiwania drzew doborowych w innych krainach przyrodniczo-leśnych, ażeby objąć naj-

szerszy obszar kraju i zachować je dla celów badawczych i produkcyjnych. Wyszukano i zarejestrowano 867 egzemplarzy drzew doborowych w 17 okręgach Lasów Państwowych w obrębie 21 gatunków.

Obecnie Zakład dysponuje już 4700 szczepami drzew doborowych, z których zostaną założone wiosną 1964 r. plantacje nasienne jak również archiwum klonów drzew. Plantacje nasienne służyć będą dla następujących badań:

- 1) testowania F_1 drzew doborowych — otrzymanego z kontrolowanego zapylenia,
- 2) badań dziedziczenia niektórych cech drzew,
- 3) badań fizjologii kwitnienia i owocowania,
- 4) badań regulowania obradzania nasion,
- 5) badań nad fotoperiodyzmem drzew.

Obok drzew cechujących się dodatnimi cechami wybierano również drzewa negatywne, które będą wykorzystane w badaniach populacyjnych F_1 dla zbadania dziedziczenia niektórych cech drzew jak gęstość ugałęzienia, grubość gałęzi, pokrój korony, wczesność zakwitania itp.

Archiwum klonów drzew zostanie wykorzystane dla badań F_1 , w zależności od doboru drzew rodzicielskich, a co najważniejsze stanowić będzie kolekcje wybranych najokazalszych fenotypów drzew, które będą wykorzystane dla badań naukowych jak również będą dostępne dla praktycznego leśnictwa.

Dzięki inicjatywie Zakładu Dendrologii i Arboretum Kórnickiego przystąpiły 3 nadleśnictwa w Polsce a mianowicie w Białowieży, w Kotlinie Kłodzkiej i Poznańskiej Dyrekcji Lasów Państwowych do prac przygotowawczych dla założenia plantacji nasiennych. Plantacje te będą miały znaczenie produkcyjne i mogą też służyć jako obiekty doświadczalne. Podjęcie przez leśników w terenie inicjatywy zakładania plantacji nasiennych z drzew doborowych stanowi cenny wkład dla rozwoju tej idei w naszym kraju.